

I

L'hivern, la nostra mare

El meu pare va morir perquè era un lladre. Havia robat tres vegades als camps del Zò, i el quart cop l'home el va enxampar. Li va disparar a la panxa, li va arrencar la gallina que duia a la boca i el va lligar a un pal. Era una advertència. Deixava la seva companya amb sis cadells, al ple de l'hivern, amb la neu.

Una nit de tempesta, tots junts dins el gran llit, vàiem com la nostra mare es desesperava a la cuina, a la penombra d'un llum i del sostre baix del cau.

—Maleït! Maleït Davis! —plorava—. ¿Ara què coi faré? Fagina estúpida!

Nosaltres ens la miràvem sense fer soroll, ben juntets, pel fred. A la meva dreta hi havia el meu germà Leroy, i a l'altra banda el Josuè, el que no vaig conèixer. Es devia haver mort poc després del part, potser esclafat pel pes de la nostra mare, quan s'havia estirat per reposar.

—Desgraciat, més que desgraciat! —plorava ella—. ¿Ara qui els criarà, aquests fills de ningú?

Aquells primers dies la vida era una sensació preciosa. Respirant a poc a poc sota la manta, et deixaves endur per un son vivaç. Eres fràgil i fort alhora, amagat del món, a l'espera de sortir.

—¿Qui els criarà? ¿Qui els pujarà? —deia la nostra mare.

Després s'acostava al llit, s'estirava i ens cedia la panxa. Només de sentir-la jo m'hi enganxava amb totes les forces. Els altres germans començaven de seguida una de les seves baralles. El Leroy, que era el més gran, deixava anar tota la prepotència; les noies, la Cara i la Louise, feien equip. L'Otis, el més petit, sovint quedava fora.

—¿Qui els criarà? ¿Qui els pujarà? —deia la nostra mare.

De tant en tant la sentia gemegar de dolor quan algú de nosaltres la mossegava massa fort. El Josuè treia el cap, immòbil, sota el seu pèl.

A la nit ens deixava per anar a buscar menjar, i de dia, una hora o altra, dormia. De vegades, si trobava alguna cosa especial, sortia a ple sol a bescanviar-la. Anava a trobar el Salomó, l'usurer. Estava seca, la panxa li queia per terra. Arrossegat-la per la neu la devia enfredorir.

—Calleu, canalla —ens deia si la despertàvem. Però si estava desperta també ho deia.

—Calleu, calleu.

Nosaltres començàvem a parlar. I a moure'ns. Un matí el Leroy va caure del llit i anava fent voltes i voltes, incapaç d'enfilar-s'hi. S'hauria mort de fred si la nostra mare no

hagués arribat. Abans de tornar-lo a posar al llit recordo que va dubtar un instant, i per a mi va ser incompreensible. Si hagués caigut algú altre potser l'hauria deixat on era. Però el Leroy era el més gran, i el més fort.

Va nevar durant dies, fins que l'entrada del cau es va tapar, i la nostra mare es va estar hores intentant excavar una sortida.

—Calleu, calleu! —cridava a qui es queixava de gana.

De tant en tant la veia asseguda a la cuina, mirant al buit. S'allisava els bigotis i sospirava, com si estigués parlant amb algú però sense dir res. Quan ho feia, jo em quedava mirant-la. M'adonava que no estava bé, que alguna cosa trontollava, i tenia por. Els ulls se'm tancaven sense que me n'adonés, i quan els obria ella ja no hi era.

—No us poseu malalts, ¿eh?, que no puc pagar el metge —ens va dir un dia quan començàvem a voltar pel cau. Tots la vam creure, i de fet no ens vam atrevir mai a sortir, ni tan sols ens acostàvem a la finestra. L'Otis era l'únic que encara no havia sortit mai del llit, i les noies se'n burlaven.

—Ets petit, Otis. Et trencaries l'os del coll —li deien.

El Leroy tocava tot el que trobava, i jo el seguia. No ens dèiem gran cosa; ell agafava un objecte, se'l mirava i el deixava al seu lloc, i tot seguit jo feia el mateix. Examinava a correu el que tenia entre potes perquè el meu germà ja havia vist una altra cosa que li cridava l'atenció, i jo no volia quedar-me enrere.

La nostra mare ens evitava, se n'anava a qualsevol altre racó. Per a ella no hi érem. Quan ens alletava saltàvem tots

sobre el llit, on per sort l'Otis tenia una estona per xuclar alguna cosa.

—Em fas mal —remugava empenyada si algú era massa impetuós. Normalment amb això en teníem prou per amansir-nos, però de vegades ens clavava una coça, sense ungles, i després ens maleïa.

Gairebé sempre teníem gana, i l'altra cosa era el fred. Hi havia dies que no baixàvem del llit i lluitàvem contra les rampes de l'estómac, ben arrapats els uns als altres. Un dia el Leroy em va despertar:

—¿Tens fred?

—Tinc gana —vaig respondre.

—Jo també. Ens podríem menjar l'Otis. És petit, i dèbil.

No vaig pensar en cap moment que fos una broma. Em vaig passar la llengua per les dentetes que m'anaven sortint. No vaig dir res.

—¿I doncs?

—Potser tinc més fred que gana.

La nostra mare va entrar al cau abans que em pogués respondre. D'alguna manera vaig pensar que la meva covardia l'havia ofès, i fins i tot després de menjar em va costar adormir-me. A partir d'aquí vaig començar a entendre que entre el Leroy i jo hi havia una lleugera i horrible diferència: ell era més animal que jo. Pensar que ell també se n'havia adonat em va angoixar moltíssim. Tanmateix, ni ell ni jo no ens vam menjar l'Otis. I el Leroy tampoc no se'm va menjar a mi.

Una nit la nostra mare va tornar amb un objecte molt peculiar. El va posar sobre la taula i ens va advertir:

—No el toqueu. Amb això menjarem una mica.

Vam esperar que se n'anés a dormir per mirar què era.

—És una joia de senyora —va dir la Cara—. Un petit tresor de l'home.

Era una quincalla arrodonida, que brillava, preciosa, de color verd. Sobre la taula semblava que ens parlés en secret. El Leroy s'hi va acostar i la va tocar amb la pota.

—És freda —va dir—. Com l'aire de fora.

Jo també hauria volgut tocar-la, però la nostra mare havia estat clara, i tenia por que es despertés. Desobeir m'encenia la imaginació amb fantasies terribles, sobretot perquè fins ara no havia vist mai quines conseqüències tenia. La Louise va saltar a taula i va agafar la joia, la va contemplar amb innocència i després se la va fer lliscar per la pota, com si fos un braçalet.

—Això no es fa, Louise! No, no ho vol! —va xiuxiuejar la Cara.

—Soc la més guapa —va dir l'altra sense fer-li cas.

—Mentida!

I la Cara també va saltar damunt la taula i es va llançar sobre la Louise.

—La mama no ho vol!

Intentava treure-li la joia de la pota i l'altra no parava de moure's, la mossegava.

—Prou! Deixa'm!

El Leroy i jo ens ho vam ensumar de seguida. En un no res vam baixar de la taula i ens vam refugiar a l'altra punta de l'estança.

—No és teu!

—Deixa'm estar!

La van fer caure. Es va trencar en quatre trossos, amb un cop sec.

Des del llit, presenciant aquell moment, la nostra mare. Les dues germanes es van quedar on eren mentre ella s'alçava i anava a veure què n'havia quedat. Va agafar els bocins i se'ls va mirar.

—Mama... —va mormolar la Cara.

Va ser ràpida i precisa. D'una puntada va picar el morro de la nostra germana i la va fer caure de la taula. La Louise va saltar i va començar a tremolar, sense dir ni piu. El cor m'anava a mil. El Leroy va notar que tenia una cosa molla sobre el pèl; la va agafar per mirar què era.

Mentre la Cara començava a plorar, miràvem aquell grumoll estrany, blanc i vermell. Després vam entendre que era un ull. La nostra germana s'aguantava el cap amb una pota, reprimint el dolor, mentre la sang li tacava la cara. El Leroy va deixar caure l'ull a terra. Per un instant vaig pensar que se'l menjaria.

La nostra mare va llançar els bocins sobre la taula, a prop de la Louise, que es replegava per protegir-se.

—Fastigosos —va dir sense ni mirar-nos, i després va sortir per entrar dins la nit gèlida.

Vaig sentir que tornava l'endemà al matí. Es va quedar a la cuina, mirant al buit. A la llum del dia encara se la veia

més prima. Vaig baixar del llit en silenci, els altres dormien.

—¿Mama?

Es va girar. Lentament, potser ja m'havia sentit. Semblava que mirés més enllà d'on era jo.

—¿Trobés a faltar el papa, oi? —vaig preguntar.

No va respondre. No em va respondre mai.